

Izhaja vsak četrtek
in velja s poštnino vred
in v Mariboru s pošilja-
njem na dom
za celo leto 3 gld. — kr.
" pol leta " 60 "
" četrť leta — " 80 "
Naročnina se pošilja
opravništvu v škofijsk.
posloplju (Bischofshof.)
Deležniki tisk. društva
dobivajo list brez po-
sebne naročnine.

SLOVENSKI

GOSPODAR.

List ljudstvu v poduk.

Posamesne ilste
prodaja knjigar Novak
na velikem trgu
po 5 kr. — Rokopisi
se ne vračajo, nepla-
čani listi se ne spro-
jemajo. —

Za oznanila se pla-
čuje od navadne vrstič-
ce, če se natisne en-
krat, 8 kr., dvakrat 12
kr., trikrat 16 kr.

Proračun za l. 1878. ali koliko državnih stroškov bo drugo leto.

Sedanji finančni minister, iz večine ustavo-
vernih liberalcev v dunajskem državnem zboru vzet,
je lani obečal, da bo pri nas v Avstriji kmalu vse
na boljšem. Njegovo prerokovanje se ni uresničilo;
to čutimo vsi in nihče ne taji. Isti minister je l.
1874. mnogo milijonov na posodo vzel in takrat
obljubil, da tako ne bo več delal: den Weg des
Schuldenmachens werden wir nicht mehr betreten.
Toda podal se je vendar le še do sedaj vsako leto
na nevarno pot ter na posodo jemal in državne
dolgove pomnoževal. Storil je tako letos in je isto
storiti prisiljen tudi drugo leto. Državne stroške
so liberalni poslanci preveč pozvišali in zato ne
shajamo brez novih posojil nobeno leto vkljub
silnim dačam.

Proračun finančnega ministra ima XVIII. od-
delkov, iz katerih je razvidno, kde se denarji
davkeplačilcev porabijo? Ti oddelki so: I. cesarski
dvor, za kateri je potrebnih 4,650.000 gld. To za
avstrijskega cesarja ni veliko; cesarski dvor ne
more Avstriji pristojne sijajnosti pogrešati; drugi
vladarji imajo še več in dunajski jud Rothschild
razpolaga z 60 milijoni letnih dohodkov. II. kan-
celija svetlega cesarja 72.514 gld. III. državni zbor
1,476.067 gld. Ta veliki znesek prihaja odtod,
ker služijo državni poslanci, kojih je 351, po 10 gld.
vsaki den in ker stavijo sebi posebno palačo za
zborovanje na Dunaju, za katero je drugo leto
zopet 800.000 gld. treba. Drugod n. pr. na Itali-
janskem, Nemškem, Angleškem itd. ne dobivajo
poslanci nobene plače; tudi nikoli ne zborujejo po
2—3 mesece zaporedoma ali skoro celo leto, ka-
kor včasih pri nas; IV. državna sodnija 22.000 gl.
V. ministerski svet 892.748 gld. VI. Donesek k
stroškom, katere z ogerskimi deželami skupno po-
krivamo 76,753.146 gld. Naše dežele doplačujejo
tukaj po 70%, ogerske pa po 30%. Večina teh
denarjev se porabi za naše avstrijsko-ogersko vo-
jaštvo. Liberalci večno tožijo, ka preveč za vojake
trošimo. Ali kdo je temu kriv? Odkar so liberalni

nauki zavladali, postala je vsa Evropa velika oro-
žarnica; vse je orožano, kakor da bi prebivali
sred samih tolovajev. Naše cesarstvo od nekdanj
slovi kot miruljubno; ali sedaj ko so Nemci, Ita-
lijani, Rusi in Francozi strahovito orožani, smo
tudi mi prisiljeni vse pod puško zganjati, kanone
zlivati, vojno brodogve pomnoževati, trdnjave staviti
itd. Sicer nas v nesrečni vojski takoj pobijejo;
nesrečna vojska pa bi nas mnogo več stala, kakor
vsi dosedanji stroški za vojake. Tožbe liberalcev
zastran vojaških stroškov so torej nepremišljeno
blebetanje, ki nekako po veleizdajstvu diši. VII. mi-
nisterstvo znotranjih zadev 17,324.684 gld. Največ
teh denarjev se porabi za državne uradnike po
deželah, za državne ceste in policijo; VIII. mini-
sterstvo za deželno brambo 8,386.500 gld. Magjari
plačujejo svoje deželne brambovce ali „honvede“
sami. Gori omenjenej svoti všteti je 3,950.000 gld.
katerih je treba za vzdrževanje naših žandarjev.
IX. ministerstvo za bogočastje in nauk 16,951.947 gl.
Ta svota je zato tolika, ker se je v sedanji libe-
ralni dobi plača profesorjem in ravnateljem sred-
njih in višjih šol močno povzvišala tako, da nas
ove šole stanejo skup okoli 9 milijonov; tudi novo
šolsko nadzorništvo je drago; stane namreč državo
647.435 gld. Za nova učiteljska pripravnišča gre
na leto 1,200.716 gld. in za štipencije učiteljskim
pripravnikom 237.100 gld. iz državne penzarnice;
X. ministerstvo za finance 70,015.045 gld. Všteti
je tukaj tudi 3 1/3 milijona goldinarjev za novo
cenilno komisijo zemljišnega davka; XI. minister-
stvo za kupčijo 27,146.659 gld.; največ stroškov
tukaj dela pošta in telegraf, skup 19 milijonov;
XII. ministerstvo za poljedelstvo 11,118.650 gld.
Za povzdigo samo konjerejstva je tukaj vračunjenih
1,120.000 gld.; XIII. ministerstvo pravice ali prava
12,300.520 gld. Sodnije po deželah stanejo 16 mi-
lijonov, za kaznovance pa je treba 2,164.000 gld.
iz državne blagajnice. XIV. najvišja računarija
158.000 gld. XV. penziji 13,892.729 gld. Ta
svota je gotovo silna, kakor je finančni minister
sam priznal. XVI. podpore in založbe 24,958.033 gl.
Všteti je tukaj 21 milijonov, katere bomo drugo

leto železnicam ne posodili, ampak v podporo podarili, da zamorejo delničarjem itd. dolžne obresti izplačati. Kdo pa je tedaj stavljenje takih železnic dovolil, ki same shajati ne morejo ali nečejo? No, to so nam naložili naši ustavoverni, liberalni poslanci v slednjem desetletju; prej tega ni bilo. Nedavno se je odprla nova in precej nepotrebna železnica v Salzburškem, katerej so dovolili skoz 90 let za vsako leto 1,200.000 gld. podpore v srebru iz državne blagajnice. Izmed ovih liberalnih poslancev pa ima mnogo gospodov dobre službe pri raznih železnicah, zlasti kot upravni svetovalci; drugod n. pr. na Ogerskem je to prepovedano. Tam mora mož ali službo pri železnici popustiti ali poslaniško čast položiti; XVII. državni dolg zahteva za obresti itd. več, kakor kateribodi izmed drugih oddelkov namreč: 128,453.387 gld. Ogerske dežele so pa še posebič zadolžene in potrebujejo 108 milijonov za obresti, torej teži celo Avstrijo dolg 5128 milijonov, za kateri kapital morajo davkeplačilci samo za obresti žrtvovati drugo leto 236 milijonov. Pred 30 leti t. j. 1. 1848. smo imeli samo 831 milijonov dolga in smo z 41 milijoni za obresti shajali. Dače takrat niso bile velike, sedaj so silno napete in vendar bo naš minister drugo leto moral zopet na posodo vzeti 20, ogerski pa 6 milijonov. Kako bo to Magjarom mogoče, to je težko povedati, ker jim že letos nihče ni hotel posoditi vseh 80 milijonov, katerih jim je potrebnih, ako hočejo še dalje tako gospodariti, kakor do sedaj! Iz vsega pa je razvidno, da se pomikamo vedno dalje proč od srečne dobe, v kateri bi se davkoplačilcem bremena polajšala.

Šolsko prašanje pa avstrijski katoličani.

II. In ko otrok vzraste v dečka ali v deklico? stariši ga vpeljujejo v krščanski nauk, a ne le v nauk, temveč tudi v krščansko življenje. Otrok se vdeležuje krščansko-katoliških navad pri hiši, in ko vzraste v mladenčič ali v devico, stariši tako naprej zanj skrbé, da v ti meri, v kateri svet bolj spoznava, tudi v spoznanju vere napreduje, in kolikor on bolj občuje s svetom čez meje domače hiše, tudi napreduje v krščanskem življenju; kakor namreč raste v spoznanju svetá in razmer, toliko bolj mora rasti v krščanskem življenju. Tako se vtrdi prava misel, pravo spoznanje, ki vodi človeka gotovo in varno v življenju. Kedar stariši nemorejo več sami svojih otrok podučevati, ampak si iščejo pomočnikov, tako jim je, izvolivšim take, prva skrb, da otroka ne zaupajo ljudem, ki sami ne mislijo po krščansko, da še celo slutnja, da bi se tukaj ne bili zmotili, jim prizadeva veliko skrbí, in kakor mislijo, da se kaj takega pri podučevanju poskuša, ter se hoče omajati versko prepričanje pri otroku, precej odstrané krivega. Z vso previdnostjo skrbé stariši, da ne pride od zunaj slaba setev dvomljivosti v otroče srce, da se njegova domišljija ne

omadežva, njegova nrav ne ogrdi. Tako ga varujejo dotlej, da smejo upati, da se je krščansko prepričanje dovolj utrdilo, da zamore otrok sam odvrčati nevarnosti, ki mu žugajo. Sila malo družin pa je, ki bi same mogle izobrazevati svoje otroke zgolj po domači izreji. Po večem so vse družine prisiljene, da združujejo svoje otroke zarad podučevanja z drugimi otroci, t. j. da jih v šolo pošiljajo. Potrebo šol je potem, ko je bila po razpadu rimske države za dalj časa pokopana gerško-rimska civilizacija, najprej Cerkev spoznala; med barbarskimi narodi, prestopivšimi v krščanstvo, je prva osnovala šole, in ne le samo take, ki jih imenujemo ljudske šole, marveč tudi šole za višo omiko. Te šole so se razmnožile in razširile v tej meri, v kateri so se razvile družinske ali socialne zadeve, in sčasoma so se kristijanje sami zedinili, da so ustanovili šole po svoji potrebi, in jih prepustili cerkvenemu vodstvu. Podlaga ljudski šoli je postala farna šola. Tako so se krščanske ljudske šole razvijale dan za dnevom do današnjih dni pod cerkvenim vodstvom.

In kakor stariši postopajo doma, ko otroke izrežajo, isto pot je tudi hodila šola z otroci, kateri so ji bili izročeni. Kakor hišni oče doma čuje nad odgojo, isto vodi in nadzoruje, tako je v šoli župnik duševni oče vsi družini. V šoli so podučevali, a ne le samo podučevali, šola je bila tudi del krščanskega življenja, in le s tem je delala na to, da se je krščansko mišljenje pri ljudstvih ohranilo, utrdilo in razvilo. Tako ni bilo samo pri nas katolikih. Tudi tačas, ko je po velikem krivoverstvu odpadlo mnogo ljudi od Cerkve, je ustanovila vsaka verska ločina svojo lastno šolo. Že v naravi človeški tiči spoznanje, da mora šola gojiti versko prepričanje. Še le najnovjši čas nam kaže šole, ki stojé na drugačnih tleh, namreč brezverske šole, in sicer se prikaže brezverska šola med omikanim svetom v razni obliki. Tako nahajamo v severni Ameriki šole, vstanovljene tako, da se podučuje v njih samo v svetnih (weltlich) predmetih. Tako je nastala brezverska šola po deželah, kjer civilizacija ne postopa po naravnem potu, po katerem bi se podedovana domača omika razvijala, ampak tam, kjer se pogumni ljudje lotijo orjaškega dela, da od danes na jutro napravijo civilizirano državo. Po teh dezelah, kjer je malo prebivalcev, pa še ti razkoljeni v breztevilne verske ločine, ni kazalo državni oblasti, katera je pri tem prenagljenem razvoju tudi šol potrebovala, drugače, nego, da vstanovi šole, občne otrokom raznih verskih ločin, volili so za to najkrajšo pot ter izrekli, da ima državna šola um razvijati in podučevati otroke v svetnih rečeh. Kar se podučevanja v veri tiče, naj se vsak obrača do svojega dušnega pastirja. Katoliška Cerkve je pa precej obsodila tako postopanje. Sklicujem se na sklep škofovske sinode, katero so imeli l. 1873. v državi Ohio in kjer je bilo stavljenjo vprašanje, ali se smejo spuščati katoliški stariši, ki svoje otroke

pošiljajo v brezverske šole, k svetim zakramentom? in v tem oziru je sinoda tako-le razsodila: „Sveti prestol in ordinarijat sta zanikala to vprašanje; tisti stariši, ki svoje otroke pošiljajo v nekatoliške šole, se sami ne smejo pripuščati k svetim zakramentom“. Izjema od te prepovedi se je dovolila le takrat, ako ni mogoče ustanoviti katoliško šolo in tudi takrat le, ako župnik privoli, ki pa sme v to privoliti, držeč se nekaterih posebnih škofovih ukazov. Ta ameriški sistem je bil v nekaki meri tudi zašel na Angleško. Tamkaj niso šole po deželi sistematično razdeljene po vsi deželi; obrt se gromadi in kupiči po nekaterih mestih tako, da so po takih krajih, hoté odvrniti vzrast popolnoma zanemarjene mladine, osnovali državne šole, v katerih bi imeli po ameriški navadi otroci raznih verskih ločin samo v svetnih predmetih poučevani biti. Na Angleškem je hotela neka stranka ta sistem sprejeti za občni šolski sistem; a to ni ugajalo angleškemu duhu za resnico in prostost, in preteklega leta so imeli prav zanimive razprave o tej stvari. V poročilih o tem so se začuli glasovi anglikanov, ki so se izrazili z vso odločnostjo tako-le: „Nismo katoliki, nasprotniki smo katoliški cerkvi, a poprej bomo pošiljali svoje otroke v katoliško šolo, kakor v tako, ki noče vedeti ničesa od vere“. In stvari na Angleškem so se razvile tako, da je poleg takih šol neomejena prostost za napravo verskih šol, in angleški katoliki so se zbrali in si prizadevajo s prečudno delavnostjo in požrtvalnostjo na to, da snujejo povsod šole, dosti velike, da sprejmó vse katoliške otroke. Angleška postavodaja pa je bila zadosti pravedna in pravična, da je skrbela zdatno za to, da se ne sme v brezverskih soseskinih šolah zgoditi nič kaj takega, kar bi spodbopavalo krščansko prepričanje, in da se nobeden oče ali jerob ne sme siliti, da bi pošiljal svoje otroke ali varovance v šolo, ki ni njegovega veroizpovedanja. Kakor se kaže, bodo na ta način po tekmoivanju verske šole preobladale popolnoma brezverske šolstvo. (Dalje prib.)

Gospodarske stvari.

Ali se imajo sadunosna drevesca plitvo ali globoko saditi.

M. Skušen vrtnar je nekaj rekel, da se po preglobokem sajenju sadunosnim drevescem več škodi, kakor pa po kateri koli drugi napačnosti. In imel je gotovo prav. Vsekako je dosti manj škodljivo drevesca preplitvo ko pa pregloboko posajati; v prvem slučaju si drevce more samo pomagati, v zadnjem pa je popolnoma brez vse pomoči. Korenine rastlin potrebujejo ravno tako dobro zraka in toplote kakor rastlinski deli zvnaj zemlje in če so prav posajena, si bodo mestu privadila, na katerem imajo za naprej rasti. Ako je površina zemlje po naturi suha, bode korenina globoko po-

gnal, da najde vlage, ako je pa mokra, bode bolj blizo površine se razširjala. Po nobenem načinu pa ne more niti drevo niti druga rastlina, razun takih, ki v vsakem členku korenine poganjajo, vspešno rasti, če je koreninski vrat globoko pod zemeljno površino prišel. Pri posajanju slabih dreves in grmičev, do katerih veter nima nobene moči, ni prav nobenega izgovora za pregloboko posajanje in vendar se ta napaka le prepogosto nahaja. Marsikteri vrtnarji posajajo drevesca pregloboko meneči, da si z tem postavljane kolov in privezovanje drevesc prihranijo; pa ne premislijo, da se z tem v nevarnost podajo drevce za zmiraj pokvariti. Če je namreč rastlina ali drevo zadržano svoje korenine v pravi oddaljenosti od površine poganjati, takrat ne morejo vspešno rasti. Bodo sicer nekoliko časa životarile, slednjič pa poginile. Ko pa je nasproti rastlina le plitvo posajena in ko so njene korenine z prstjo pokrite, blizo pod površino razširjene, jih bode kmalo, kolikor ji bode potrebno, da začne trdno stati, tudi v globočino pognala. Seveda se morajo vsa drevesca in grmiči v gotovi višini podpreti, da jih silni vetri ne poderó. Da se marsiktera škoda zgodi, če se to zamudi, je brez dvombe gotovo. Veča škoda pa se še dela po preglobokem posajanju. Zlasti se to sadunosnim drevescem mnogokrat primeri. Tako posajena drevesca ali celo ne rastejo ali pa ne rodijo, med tem ko si gospodar zastojn možgane brusi, zakaj je to tako in ne inako. Pisatelj teh vrstic si je to stvar prav žalostno skušiti moral. Dal je pred 15 leti sto pritličnih sadunosnih drevesc posaditi, prav zlahtne sorte. Vrtnar, kojemu se je to delo zaupljivo izročilo, je vsih sto drevesc pregloboko posadil. Nasledek je bil, da jih je skoraj vsih sto z časom poginilo, kar jih pa je ostalo, so životarila in še le okrevala in rodila, ko se jim je prst okoli debla odgrebla bila in tako koreninam zrak dal. Če tako posajena drevesca nečejo rasti, je najbolj brž ko mogoče jih iz zemlje podreti, korenine jim malo porezati in zopet plitvo posaditi. Pri posajanju drevesc in grmičev se je treba tega le pravila držati: Po nobeni ceni se ne sme ktera rastlina globočeje posaditi, kakor je prej globoko v zemlji stala. Vsekako mora koreninski vrat enako visoko z površino zemlje in tam, kder je zemlja bolj vlažna rajši še nekaj više biti, kakor poprej. Korenine se morajo okoli debla lepo razložiti in med nje toliko dobre prsti natrositi in okoli debla nasuti, da je z koreninskim vratom enako visoko, ki pri vseh dobro razvitih drevescih mesto ali globočino kaže, do ktere je prej drevce ali grmič globoko v zemlji stal. Da je treba mladim posajencem še količa, smo že prej povedali. Sploh pa bi se tudi manjše rastline ne smele pregloboko posajati, ker le tako bodo zdravo in veselo rastle, nasproti pa dolgo časa le bolj hirajo, dokler se korenine do viših delov zemlje ne dokopljejo ali donijejo.

Želod priporočan pomoček, da kakoši več jajec nesó. Navadni želod jeseni pod hrastjem nabran, posušen v peči in v moko zmlet je kakošja piča, ko maloktera tako. Vendar pa je treba, če se kakošim ta piča polaga, še nekatere druge okolščine pred očmi imeti, da se z njo pravi vspeh doseže. Kdor želodovo moko kokošim kot hrano polaga, mora kokošim za topel kurji hlev skrbeti in peteline od kokoši proč zapreti. K navadni piči se prideva mali del imenovane želodove moke in vse to se živalim polaga mlačno. Najbolje je želodovo moko topli vodi v testo zamesiti, iz tega male hlebčke za pest velike narediti in jih posušiti. Pri porabi je zadosti navadni piči za 12 kokoši $\frac{1}{12}$ del takega hlebčka primešati, ki se v ta namen v topli vodi raztopi. Kdor pa hoče samo z želodovim kruhom kokoši hraniti, temu zadostuje jeden hlebček za 12 kokoši, da se enkrat nasitijo. Dobro služijo poleg tega še jajče lupine ali pa izkuhane in izpečene kosti, ki se morajo prej zdrobiti in drugi kokošji hrani primešati ali pa tudi, če jih je zadosti, zdrobljene kokošim položiti. Tako rejene kokoši imajo vedno na novo voljo jajca nesti in število od njih nanesenih jajc je brez primere večje od onega takih živali, ki se z navadno pičo hranijo. Posebno dobro se je skazalo to, da so se petelini od takih kokoši proč zaprli. Na vsakih 10 kokoši se redi jeden petelin kteremu se pa le dvakrat na teden pusti z koko mi vkup priti, takrat pa na celi dan. Petelini se t di tako krmijo kakor kokoši, samo da se hrani za peteline še $\frac{1}{2}$ jajca na vsakega petelina na teden pridene, kar moč hrane močno poviša. Da se petelin le po dvakrat na teden k kokošim spusti, je popolnoma zadosti, ker tako kokoši za več dni jajčne postanejo, kar zopet iz prisiljenega zadržanja in potem razuzdanega in povišanega spolnega nagona petelinov sledi. Pivo-varni slad in koprivno seme se v isti namen tudi priporoča.

Kako ptiče, miši itd. od posejanih pešek sadnosnih dreves odganjati. V velikih drevesnicah gospodov bratov Franson v mestu Orleans-u na Francoskem se v rečeni namen rabi sredstvo, ki se ne more dosti priporočati. Vse seme z trdo luščino, se pred posejativjo dene v posodbo, v kateri se je nekaj miniuma v vodi raztopilo, in prav dobro namoči. Nobena ptič, nobena miš ali podgana in noben drug mrčes se tako namočenega semena ne dotakne. Pomoček je prav priprost in kakor se pravi skoz in skoz gotov in zanesljiv.

Bčelarskega društva štajerskega podružnica za Maribor, Slov. Bistrico in sv. Lenart zboruje v nedeljo 11. novembra popoldne ob 3. uri v Račah v gestilnici g. Bothe-jevi. Povabljeni so vsi društveniki in sploh prijatelji bčelarstva. Načrt je sledeč: poročilo tajnika o delovanju odbora, sprejetje novih društvenikov, volitev novega odbora,

predsednika in tajnika, nasveti posameznih udov, govor nadučitelja g. Irgoliča o ravnanju z bčelami ob raznih letnih časih. Upati je, da se bo izmed marljivih bčelarjev mnogo zboru udeležilo in novih udov koristnemu društvu pristopilo! Letnina znaša 1 fl.

Sejmovi na Štajerskem. 11. novembra (12. novembra): sv. Mohor, Mahrenberg, št. Martin pri Slov. Gradcu, št. Martin pri Šoštanju, Oplotnica, Sromlje, Laško, Hoče; 15. novembra Vransko, Središče, Poličane.

Sejmovi na Koroškem. 10. novembra št. Martin, Dürnstein; 11. nov. št. Martin, Gornje Belane, Krško; 12. nov. Spital, Himmelberg, Bleiburg, Althofen.

Dopisi.

Iz Gradca. Res lepa navada je, da eden dan v letu posvečujemo svojim umrlim sorodnikom in prijateljem v spomin. Neka tajna čut se polastuje srca na dan vseh svetnikov, ko vidimo neznano veliko ljudi z venci obloženih hiteti na raznovrstna pokopališča; nehoté se vsak spominja onih, ki so se zadnje leto ali pa že davno prej preselili iz te solzne doline tja v kraj večnega veselja in radosti. Tako so se gotovo tudi letos vsi Slovenci spominjali ne le svojih sorodnikov in prijateljev, temuč tudi daleč doli na jugu zadnji čas v ljutem boju za sv. križ in svobodo padlih slovanskih bratov. Naj vsaj sladko počivajo po zmagovito dokončanem boju v osvobodeni zemlji, ker jim ni bilo dano časa zlate svobode doživeti. Tudi slovenski vseučiliščniki so v mnogobrojnem številu obiskali na dan vseh svetnikov tukajšnja pokopališča, posebno pa pokopališče pri sv. Lenartu, kjer počiva daleč od domačega kraja mnogo Slovencev. Ravno na sredi omenjenega pokopališča stoji krasen in velik spomenik, ki ga je postavil, žali Bože že tudi umrli, dr. Lovro Toman svoje preslavnej ženi Josipini Turnogradskej, ki je že v 21. letu svoje starosti morala zapustiti svet. Vendar Josipina Turnogradska ni umrla za nas Slovence; dela prve slovenske pisateljice bodo gotovo vedno živela, kajti istina je, kar stoji na njenem spomeniku: „Kdor dušno živi, ne umrje“. Nekoliko stopinj od omenjenega spomenika oddaljen stoji iz lepega kamena narejen spominek, ki z svojim latinskim napisom kaže, da počiva tam 24. marca t. l. umrli č. g. Josip Turin, celjski vikar. Njegov grob so v hvaležnem spominu lepo okinčali tukajšnji slovenski celjski dijaki, kojih pevovodja je č. g. Turin ob času svojega bivanja v Celju bil. Posebna hvala pa gre g. Fermevcu za velik trud in gospodični Kiebacherjevej, koja je velikodušno krasen venec na grob č. g. Turina položiti blagovolila. Slava jim! — Ob enem mi naj bode dovoljeno nekoliko besedic spregovoriti o društvenem življenju tukajšnjih slovenskih dijakov.

Kako potrebno je v nemškem mestu mej tuji slovensko društvo, je pač vsakemu jasno. Zato pa se more našim slovenskim dijakom čestitati, da imajo društvo, koje je nastopilo sedaj 3. leto svojega obstanka, t. j. slovstveno-zabavno društvo „Triglav“, koje ima namen tukajšnje slovenske vseučiliščenike združevati, jih podučevati znanstvenimi predavanji in razveseljevati petjem in domačo zabavo. Nadjati se je, da si bode novovoljeni odbor, ki je tako-le sestavljen: predsednik g. dr. Jurtela, podpredsednik g. M. Križaj, tajnik g. J. Jager, blagajnik g. D. Bedjanič, knjižničar g. J. Lendovšek, odbornik g. M. Randel, po svojej moči prizadeval društvo na trdne noge spraviti. Tudi podpiralna zaloga je imela pred nekterimi dnevi svoj prvi občni zbor. Že zarad preblagega namena tega društva, uboge slovanske dijake tukajšnjega vseučilišča materijalno podpirati, bi bilo želeti, da bi se Slovenci bolj zanimali za to društvo. Konečno naj še omenim, da je „Slavjansko pevsko-društvo višjih šol v Gradcu“, koje je lanjsko leto iz raznih vzrokov precej hirati začelo, sedaj iz nova oživelo. Želimo mu prav dober vspeh!

Iz celjske okolice. (Očitno vprašanje.) „Slov. Gosp.“ je že večkrat naznanjal, kako izvrsten vspeh se doseže po vseh dekliških šolah, ktere vodijo šolske sestre. Zadnjič je omenil, da so v Šladmingu na Zgornjem Štajerskem katoličani poklicali šolske sestre iz Gradca, da prevzamejo vodstvo ondašnje šole za deklice. Radovedni poprašujemo eden drugega, kako je bilo to mogoče, kar tako nagloma šolskim sestram dekliško šolo izročiti? Mi po celjski okolici prebivajoči, ki nam menda veljajo ravno tiste postave, kakor drugim Štajercem, pa že več let sem prosimo, da bi smele šolske sestre iz Maribora prevzeti vodstvo dekliške šole za našo okolico — odposlali smo že pred več kakor poldrugim letom tretjo prošnjo v tem obziru — smo pripravili in zagotovili vse, kar smo le misliti mogli, da bi bilo v dosegu tega namena potrebno; toda do današnjega dne so vse naše prošnje ostale brezvspešne; na poslednjo, pred več kakor poldrugim letom odposlano prošnjo pa še nobenega odgovora nismo dobili. — Bog zna, kje je obvisela! Jako hvaležni bi bili možu, ki bi nam zamogel razodeti, kam bi se bilo treba obrniti in na kakšni način prošnjo napraviti, da vendar enkrat svoj namen dosežemo.

Fr. L., srenjski odbornik celjske okolice, v imenu mnogo drugih okoličanov.

Iz Šoštanja. Tekoče leto je zunaj nad Šoštanjem umrla žena velikega posestnika. Žalostni in vrli mož njej hoče postaviti v blag spomin dostojen spominek na pokopališču. V ta namen kupi lep kamen iz pohorskega marmorja, ki je stal 75 fl. ter ga da za na grob od kamnoseka umetno prirediti. Vse je bilo dodelano, treba je še le primernega napisu. Mož sam želi slovensk napis, toda njegove 3 hčeri upijejo: oče, le nemški, le nemški! Ko pa to nemškutarsko upijanje ni brž

pomagalo, teče ena mladih nemškutaric k tetki v Šoštanj se posvetovat; v tem hipu vstopi prvak vseh nemškutarjev, glavar liberalcev in vodja turkoljubov in ko zavzvé, za kaj se gre, zavpije mogočno, da se je stresel rudeči nos: le nemški, le nemški — in tako je blaga rajna žena poštenega slovenskega posestnika dobila nemšk napis!

Alpinuš.

Politični ogled.

Avstrijske dežele. V Celju so se na poziv mestnega župana in deželnega poslanca Nekermanna zbrali tamošnji nemškutarji 31. okt., da bi slovenskim kmetom velikega celjskega volilnega okraja postavili liberalnega, ustavovernega, nemškutarskega kandidata. To kaže, da so volitve blizu; ustavoverni Nekermannu že ve, kaj ustavoverna vlada namerjava. Dakle Slovenci, na noge! Pripravljajmo se! — Večina v državnem zboru je sklenola novo postavo, po katerej se bodo reševala posestva za železnico potrebna; ta postava zopet ni ugodna kmetskim ljudem; kajti v njej se ne zahteva, da bi morale železnice posestnikom popolnem škodo povrniti, katero trpijo, če se po njihovem zemljišču stavi. Naši slovenski poslanci z konservativnimi vred so se zastonj upirali. — Lineški škof je svojim duhovnikom naznanil, da jim ne bo več treba osebno prošenj vlagati za tako zvane „St... groše“, ampak da se bo slabim župnijam in kaplanijam sploh plača primerno zboljšala. — Zbrani avstrijski-ogerski ministri so sklenoli ponudbo Bismarkovo, naj se dosedanja kupčijska zveza z Nemčijo za eno leto podaljša, zavrgli. — Stari- in Mladočehi skušajo zastran prihodnjih volitev porazumiti se. — Bivši koroški poslanec vitez pl. Tschabuschnigg je na Dunaju umrl. Rajni je bil stare slovenske koroške rodbine sin, toda po duhu in mišljenju ves Nemeč. — Na Ogerskem bodo z 1. januarjem pr. l. poštne tarife znižali. — V Zagrebu sedaj mnogo govorijo, da bo general Filipovič bosenske begunce z močno vojsko peljal nazaj v Bosnijo.

Vnanje države. Pruski Bismark hoče dosedanja kupčijsko pogodbo z nami tako preurediti, da bi trgovci brez visoke colnine k nam še bolj vvažali izdelke nemških fabrik, med tem ko bi našim vinom nalagali visoko colnino; taka pogodba bi le ogerskemu žitu bilo na korist, nam pa na veliko škodo. Ali bodo sedanji dunajski ministri Bismarku in Magjarom kos, to je močno dvomljivo. — Nemški katoličani so državnej zbornici neznano veliko prošenj doposlali, naj se ustavi preganjanje katoličanov. Na Pruskem je umrl najstarejši general 94letni feldmaršal Wrangl. — Italijani v Rimu so javno zahtevali, naj kralj brž skuša pridobiti južno Tirolsko in Trst ali pa naj napove vojsko Avstriji. Ker vlada tega sčuvanja nikakor ne brani, zato se je avstrijski poslanec v Rimu pritožil. Take pritožbe in nasprotno pikanje so navadno zna-

menja prihodnje vojske. — Na Francoskem so pri volitvah za okrajne zastope zmagali republikanci. — Angleži so sedaj v zadregah, ker ne vedó, ali bi še dalje Turka podpirali in se tako bržčas v jako nevarno vojsko z Rusijo zapleli, ali pa z Rusom potegnili ter pograbili, kar jim najboljše sodi! Vsekako se bodo morali kmalu odločiti; angležki oficirji se morajo učiti ruskega jezika. Turčija vidno omaguje. V Carigradu se bojijo že revolucije in je veliki vezir dal mnogo najveljavniših Turkov zgrabiti in zapreti. Srbi so dobili te dni tretji milijon rubljev iz Rusije za vojne priprave in so 2. nov. začeli 3 brigade vojakov porivati na turško mejo: prvo v Aleksinae, drugo v Knjaževac, tretjo pa v Negotin. Že prej zbrane srbske čete pod Hrvatovičem so dobile te dni nove puške in zimsko obleko. Ob Timoku so že bili krvavi pretepi z Črkesi!

Ruski-rumunski-črnogorski-turški boj.

Krvavo a sijajno je zmagal slavni Gurko v silni bitki pri Telišu 28. okt. Palo je 4000 Turkov, vjetih je bilo 4000, 200 oficirjev z 2 pašema vred, 7 kanonov, 3 Angleži, med temi je bil 1 obrist, in 1 Francoz. Boj je moral biti strašan, ker tudi veliko Rusov je mrtvih in ranjenih, več generalov in 200 oficirjev, za katerimi se obče žaluje. Tudi Gurko je ranjen. Vkljub temu je drugi den zgrabil Šefket-pašo in ga iz Radomirc zapodil v Orhanije. Sedaj ženejo ruski junaki Turka urno črez Balkan nazaj; general Karzev in obrist Orlov sta Turke izgnala iz Tetebenskega klanca, vzela 7 velikih in 30 manjših šanc, pobila 100 musulmanov; ostanki so zbežali proti Karlovi; general Čerevin je prodrl do Jablanice na stezi v Sofijo, četa brzih kozakov pa je prišla blizu do Orhanija in zaplenila 100 vozov živeža; rumunski obrist Slaniceanu je blizu Donave pri Rahovi Turke pregnal iz šanc pri Vadinu. Okoli Plevne stoji sedaj 35.000 mož ruske garde, 25.000 grenadirjev, 30.000 mož IV., IX. in V. vojnega oddelka in 30.000 Rumunov. V Šipki so Turki popustili svoje šance zarad snega, Rusi pa so se v zemljo zarili in v kožuhe zavili ter varujejo imenitno sotesko, skozi katero bode bržčas kmalu že marširala velika ruska armada, ki se zbira v Trnovi. Sulejman-paša se je 5. nov. prikazal pri Bebrovi, pa ni nič opravil zgubivši 100 mož. Cimerman je iz Dobrudže prodrl do Kuzguna pri Silistriji. V Aziji se Turkom pa še slabše godi; 28. okt. so Rusi za bežečimi Turki prilomastili do Koprikoja; 29. okt. pa vdrl v Hasan-kale, kder so 100 Turkov posekali in 600 mož z pašem vred vlovili; Muktar-paša se je potem na hribu pred Erzerumom vstavil in se začel zašancovati med tem, ko so se Rusi zbirali. V nedeljo 4. nov. so pa že bili zbrani ter Muktarja napali, v 10 ur trajajočem boju premagali, razpršili in zakadili v Erzerum, kder bo vjet in vsi ostanki njegove vojske, če se mu ne posreči zopet pete odnesti tako, kakor od Karsa. V tem mestu je 500 kanonov in 10.000 Turkov, ki se pa

ne bodo mogli dolgo braniti zoper 36.000 Rusov, ki jih napadajo. Turški sultan je vsled ovih novic močno pobit, njegovi Turki pa razjarjeni. V zadregi so pozvali magjarskega prekucuha Klapko ter ga mislijo poslati zoper Srbe. Mehemed-paša (rodom Nemca) so pa napravili za poveljnika v Sofiji in mu naročili, naj iz Albanije, Bosnije in Bolgarije pobere vse, kar zamore puško nositi, ter naj hiti Osmanu v Plevni na pomoč. Sultan je tudi ukazal pod orožje pozvati vso rezervno v celem cesarstvu in še črno vojsko, skup 498.412 mož.

Za poduk in kratek čas.

Črtice iz slovanskega bojišča v Aziji in Evropi.

XV. Blizu jednako, kakor pred 500 leti godi se sedaj pred bolgarskim mestom: Plevna. Takrat so se v njem in okoli njega branili zadnji ostanki slobodnih Bolgarov; 3 leta jih je silni turški sultan Bajezid brez uspeha napadal; naposled jih je premagal glad ter so se tako prisiljeni podali Turkom. Sedaj se pa več mesecev že branijo Turki v Plevni in okoli nje proti 80.000 Rusov in 30.000 Rumunov in bodo se bržčas tudi le vsled silnega glada morali udati Rusom, ker so 14 dni že popolnem kakor z železnim obročem obkoljeni in zapreti. Plevna ni prava trdnjava, „festunga“ kakor naši vojaki pravijo, marveč Turki so mesto v silni in naglici meseca junija obdali z šancami in grabni, katere so polagoma pomnožili in tako zavarovali, da jih je silno nevarno napadati, kar so Rusi in Rumunci 4krat že nemilo občutili zgubivši neizmerno veliko najhrabriših vojakov in oficirjev. Mesto ni na kakem hribu, ampak je prav v dolini med potokoma Tučenica in Grivica ravno tam postavljeno, kder se stečeta in potem eno uro niže v reko Vid izlivljeta. Proti jugu, jutru, in severu je obdano z precej velikimi na vrhu ploščatimi hribi, proti večeru pa ga brani Vid, črez kateri po zidanem mostu pelje velika steza v Spodnji in Gornji Dobnjak, potem v Teliš in dalje naprej pri Radomircih črez vodo Isker in potem v Sofijo za Balkanom. Na severnem hribu počenši od Vida proti izhodu je najprej velika turška šanca ali reduta pri vasi „Bukova“, za njo sledi manjša in večja reduta pri vasi „Grivica“; slednjo so Rusi in Rumuni 13. sept. z naskokom vzeli. Proti izhodu varuje Plevno velika reduta pred vasjo „Radičevo“. Vas sama je v ruskih rokah. Naposled imajo Turki proti jugu na prostorni višini, ki se proti večeru naslanja na Vid, velik tabor, ki je z najmočnejšimi šancami obdan tako, da je 11., 12. septembra hrabri Skobeljev zapstoj ondi sovražnika napal, vzal mu je sicer 3 šance pa jih zopet zgubil. Unkraj Vida pred zidanim mostom je še 5 šanc, da varujejo most in stezo v Sofijo. Posamezne šance ali redute obstojijo iz navoženih po 6 metrov visokih in po 5 metrov širokih nasipov, na katerih

je polno kanonov nasajenih; pred nasipom nekoliko niže pod kanoni je potegnjen graben za vojake z puškami, kakih 10 metrov dalje potegnjen je drugi in zopet 10 metrov dalje naprej proti Rusom še tretji graben, poln turških strelcev, ki streljajo iz najboljših novih pušek. Iz tega je razvidno, kako težko in nevarno da je, take šance napadati z bajonetom. Kanoni pa tudi zoper nasipe veliko ne opravijo, ker vse kroglje v mehki zemlji obtičijo. Sicer pa se Turki ruskim kroglijam dobro izogibljejo, ker se globoko v grabne in v jame in kleti, ki so v redutah izkopane in pokrite, zarivljejo in skrivljejo. Vse redute in šance so po kritih grabnih v zvezi med seboj in na primernih prostorih okoli njih je vse polno turških baterij z kanoni. Z naskokom torej ni lahko mogoče, da bi se Rusi nevarne Plevne polastili. Več kakor ruski kanoni, bajoneti in vojaki, opravil bo glad; ta bo prej ali slej Osman-pašo prisilil, da bo se moral sam rad Rusom udati. Kako je sedaj v Plevni, to se zanesljivo ne more poizvedeti. Turkoljubi trdijo, da je v mestu in sploh za šancami 40.000 nizamov t. j. najboljših turških vojakov z 200 kanoni; nadalje do 15.000 turških in bolgarskih prebivalcev, streljiva, potem jesti in piti pa zadosti do spomladi. Mogoče, ali neverjetno. Kajti za streljivo in živež v Plevni je že ob koncu septembra hudo bilo in ni verjetno da bi Turki od 9—14. okt. iz 40 ur oddaljene Sofije bili prejeli toliko živeža, kolikor ga je za blizu 70.000 ljudi skozi 4—5 mesecev treba. Bolj verjetno je torej to, kar so Rusi izvedeli od angleških vračnikov, ki so nedavno iz Plevne pobegnoli in pri Telišu vjeti bili. Ti poročajo, „da je v Plevni 10.000 ranjenih, kojim se ne more pomagati, ker pomanjkuje zdravil, kurila in postrežbe; tropama umirajo; mnogo vojakov je bolenih, vsi pa trpijo pomanjkanje, ki postaja čedalje bolj silno; konji so skoro že vsi pali in ni mogoče več, da bi Osman-paša mogel ruske šance predreti in kanone oteti“. To je sedaj postalo še bolj nemogočno, ker so Rusi začeli turškim enake če ne še bolj močne šance okoli Plevne navažati in globoke grabne kopati za strelce. Od 3 strani je to že storjeno in sedaj dela isto general Gurko unkraj Vida ter bo tako še od četrte strani Turke v Plevno zaprl. Če ne pride v par tednih Osman-paši kaka druga turška vojska na pomoč, tedaj je gotovo zgubljen!

Smešničar 45. „Brencelj v laznjivi obleki“ v Ljubljani je v 4. in 5. številki objavil to-le smešnico: v novem šolskem poslopju, ki ga je Hočevar zidal Krškemu mestu, se je pokazalo veliko miši in podgan. Dolgo so ugibali, kako jih pregnati. Slednjič svetuje nekdo, naj povabijo „filharmonično“ (pevsko, nemškutarsko) društvo v Ljubljani. To so storili in res! — pregnane so vse miši in podgane; zbežale so pred nemškim petjem in vzele celo gnezda seboj. Kdor ne more pregnati miši in podgan, naj pokliče filharmonično

društvo, ki mu jih bo z svojim nemškim petjem gotovo pregnalo!

Razne stvari.

(Častiti udje letniki „Slovenske Matice“, ki v Mariboru ali v bližnji okolici stanujejo, so uljudno prošeni, naj blagovolijo v najkrajšem času svojo letnino za l. 1877 podpisanemu poverjeniku odrajtati, da se vse vkup prej ko mogoče matičnemu blagajniku odpošlje. Janez Majciger.

(Mariborska čitalnica) vabi k večerni veselici dne 11. novembra t. l. ob 7. uri zvečer v svojih prostorijah v g. Šrameljevi hiši, in sicer na šaljivo loterijo in mali ples.

(Obesil) se je g. Korošec, posestnik in pijanec v Gornjem Dupleku; vožinec ali „štrik“ si je izposodil in ga iz nekih krpelj vzal, potem se pa brz na bližnjem drevesu usmrtil.

(Brusar hišo vžgal) je posestniku g. Glavniku v Obrišu, ker je z tobakom ogenj zatrosel v seno, kamor se je spat vlegel; škode je 1200 gl.

(Zrele jagode) nabirajo na Konjiški gori; čudna prikazen pozne jeseni, ki je z tolikim mrazem začela!

(Vinski sejm) v Ernauza 2. nov. se je dobro obnesel; agenturo za vinsko kupčijo je ondi prevzel tamošnji trgovec g. Theodor Egger. Slovenci posnemajo ta zgled!

Dražbe III. 9. nov. Simon Levčaher v Radvanjih, Jernej Galun v Rogacu; 14. nov. Bernard Glušič v Ponkvi 4450 fl.; 17. nov. Janez Trbovšek v Gornjemgradu; 19. nov. Martin Romič v Šmarajah.

Tržna cena

preteklega tedna po hektolitrih.

1 Hl. = 1^{ss}/₁₀₀ vag. — 100 kilo = 1 cent in 78 1/2 funta.

Mesta	Pšenica		Rž		Ječmen		Oves		Tursica		Progo		Ajda	
	fl.	kr.	fl.	kr.	fl.	kr.	fl.	kr.	fl.	kr.	fl.	kr.	fl.	kr.
Maribor . . .	9	50	6	10	5	20	2	80	6	50	6	40	6	80
Ptuj	8	60	6	20	6	10	3	10	6	10	5	60	6	10
Ormuž	8	80	6	80	5	40	3	55	5	—	7	80	4	60
Gradec	9	65	5	90	6	2	3	60	6	26	6	30	6	50
Celovec	9	62	6	72	6	50	3	10	5	10	4	46	6	30
Ljubljana	9	75	5	36	5	3	3	25	6	40	5	36	6	50
Varaždin	9	—	6	40	5	20	3	20	5	80	6	30	6	8
Zagreb	8	90	7	—	3	80	3	20	6	40	6	60	7	40
Dunaj	100 Klg.	12	40	8	45	10	40	7	32	7	95	—	—	—
Pešt		11	12	10	65	9	—	6	70	7	42	5	—	—

Dražba cerkvenega vina.

V torek, 13. novembra bo pet štertinkov letošnjega, pekarskega vina v Lembahu ob 10. uri predpoldnem po dražbi prodanih.

Cerkveno predstojništvo.

Loterijske številke:

V Trstu 3. novembra 1877: 41, 11, 90, 36, 81.
V Lincu " " 59, 30, 61, 45, 24.
Prihodnje srečkanje: 17. novembra 1877.

Očitna zahvala.

Jaz podpisani pogorelec sem imel pri vele-slavni vzaj. zavarovalni banki **SLAVIJI** v Pragi od pretečenega poletja zavarovano pri okrajnem zastopniku L. Stepišniku v Slov. Bistrici ter sem od tega znesek zavarovalnine v gotovih denarjih resnično prejel.

Zahvaljujem se tedaj jako srčno in občno blagorodnemu gospodu Ivanu Hribarju, glavnemu zastopniku, (za slovenske dežele in za trojedino kraljevino) Pražke vzaj. zav. banke v Ljubljani.
Visolska gora dne 3. novembra 1877.

Janez Vitmajer
1—3 posestnik.

1—3 **PRAKTIKANT,**

zmožen slovenskega in nemškega jezika dobi v Mariboru pri večji prodajalnici sukna, platna in mešanega blaga takoj dobro službo. Več se izve v tiskarni g. Pajkovi v Mariboru.

Denarji najdeni.

Ta, ki jih je izgubil, naj se z vsem izkaže pri predstojništvu občine **Krčevine** pri Mariboru.

Dražba cerkvenega vina.

14. novembra se bo v Kameci pri Mariboru **6 polovnjakov** novega vina ob 10. uri predpoldnem v cerkveni kleti prodajalo.

Cerkveno predstojništvo.

Naznanilo.

Pri deželni sadje- in vinorejski šoli blizu Maribora je pet štipendij, po 146 fl. vsaka, razpisanih. Prošnje se do 1. decembra t. l. vlagajo pri ravnateljstvu omenjene šole. Glej štev. 43. Sl. Gosp. V Gradcu 4. oktobra 1877.

Deželni odbor štajerski.

2—2
2—3 **Naznanilo.**

V ljutomerski lekarnici pri g. Ivanu Schwarzu so naznanilne knjige za vino. Vinorejci in vinokupci naj se tam oglašajo.

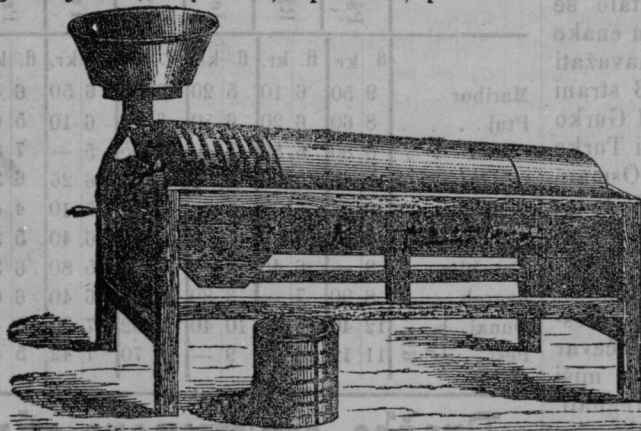
Vinorejsko društvo v Ljutomeru.

WOGG in RADAKOVITS v Celju.

Kupčija z železjem pri „zlatem sidru“ — zum „goldenem Anker“ priporočuje sedaj ob začetku žetve bogato zalogo

mlatilnic na gnanje z roko ali z vitalom in z patentnimi klinčki.

Take mlatilnice so se po večletnih skušnjah in na stotine prodane skazale kot najboljše gledé njihovega opravljanja, trpežnosti, priročnosti in nizke cene. Na dalje se priporočujejo razni trijeri ali mašine za čiščenje in prebiranje plevelnega semena od pšenice, rži, ječmena, ali ovs, mnogovrstni plugi za oranje, zlasti za globoko oranje, potem okopavni in osipavni plugi, vejavniki, slamnorezni in vsi drugi poljski in kmetijski stroji. V zalogi je tudi mnogo cementiranih novih vag in utežev, posod za merenje zrnja, okovov za okna in dveri na izbiro, najlepše pozlačeni nagrobni križev po najnižji ceni.

☛ Cenilnik dopošljemo vsakemu brezplačno na dom, če se zanjo glasi.